

Søndersø

Udviklings- og plejeplan 2026

Gentofte
Kommune

Indholdsfortegnelse

Introduktion til udviklings- og plejeplan	3
Rammesætning	3
Politisk proces	3
Planperiode og realisering.....	3
Spildevandsplan 2022-2032.....	3
Kommuneplan	4
Lokalplan 321	4
Grøn Strukturplan	4
Biodiversitetsstrategi 2050	4
Søndersøs udviklingshistorie	6
Området matrikulære forhold og beskyttelser	8
Områdets værdier	9
Landskabelige og kulturelle værdier.....	9
Rekreative værdier	9
Naturværdier	10
Områdets udfordringer og interessentinddragelse	12
Interessentinddragelse.....	13
Mål for udvikling og pleje.....	14
Pleje af Søndersø.....	16
Tidligere driftspleje og vedligeholdelse	16
Den fremtidige driftspleje og vedligeholdelse	17
Søndersø udviklings- og driftsindsatser.....	18
Søen (SØ).....	18
Bredzonen – hvor land bliver til vand (SØ & RS)	19
Naturgræs - plads til biodiversitet, liv og leg (NG2)	20
Græsflader - klippede stier og opholdszoner (GF)	21
Krattene – dyrenes spisekammer og fristed (KR).....	22
Lunde og fritvoksende træer - naturlige rumdelere (L)	23
Skoven – øen (NS).....	24
Skovmosen (SK)	25
Yderligere tiltag - øget tilgængelig og bedre formidling.....	26
Paddehullet	27

Introduktion til udviklings- og plejeplan

Rammesætning

Denne udviklings- og plejeplan er gældende for naturparksområdet Søndersø i Gentofte Kommune. Planområdet omfatter ca. 2 ha i byzone på matrikel 1h i Jægersborg og ejes af Gentofte Kommune.

Planen skal understøtte en udvikling af området i overensstemmelse med:

- Kommuneplan 2025
- Lokalplan 321
- Grøn Strukturplan 2021
- Biodiversitetsstrategi 2050

Planen giver overblik over områdets værdier, drift og pleje samt udviklingsmuligheder for kulturhistorie, rekreation og natur. Den fungerer som styringsredskab for kommunens arbejde med Søndersø gennem en landskabelig, rekreativ og naturmæssig drift samt udvikling og formidling.

Politisk proces

Udkast til udviklings- og plejeplan har været i høring hos:

- Beboere inden for området afgrænset af Jægersborg Allé, Vældegårdsvej, Brødhøj, Smakkegårdsvej, Sønder søvej og Jægervangen.
- Lokale børnehaver: Solstrålen, Jægersborg Børnehus, Børn og Miljø
- Søndersø Plejehjem
- Jægersborg Kirke
- Grundejerforeningen Bernstorff-Jægersborg
- Interesseorganisationen Søndersø
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF)
- Danmarks Naturfredningsforening

Planen er politisk behandlet i Gentofte Kommunes Klima-, Miljø- og Teknikudvalg den 18. august 2026,

Planperiode og realisering

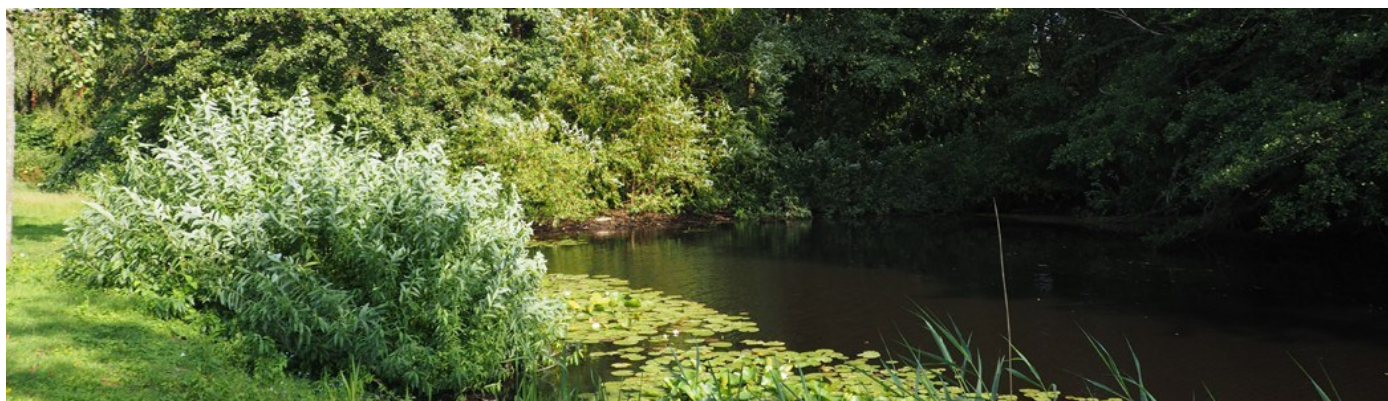
Planen er dynamisk og fremadskuende og kan løbende justeres i takt med, at nye behov og muligheder opstår og kræver dette. Visse driftsændringer og formidlingstiltag kan realiseres på kort sigt, mens større tiltag kan kræve dispensationer fra gældende lovgivning – fx ved nye rekreative funktioner og større naturtiltag.

Spildevandsplan 2022-2032

Søndersø er et bynært, rekreativt og naturmæssigt vigtigt område, som også rummer potentiale for at reintrodere en større vandflade både i natursammenhæng og som led i separatkloakeringen.

I Gentofte Kommune skal kloakeringen fremadrettet anlægges som et fuldt separat kloaksystem.

Kommunen arbejder målrettet med en vejvandssepareringsstrategi, hvor regnvand fra veje og eventuelt private grunde adskilles fra spildevandet og flyttes over i sit eget regnvandssystem. Formålet med vejvandssepareringsstrategien er at opnå større kapacitet i det eksisterende fællessystem til spildevand og regnvand fra private grunde, så oversvømmelse af kældre, haver m.m. samt overløb til vandområder kan reduceres.

Kommuneplan

Søndersø er udpeget som rekreativt område i kommuneplanen. Kommuneplanen lægger vægt på bæredygtig udvikling, høj livskvalitet og grønne fællesskaber og skal sikre:

- Værdifulde landskaber og bymiljøer
- Biodiversitet og klimatilpasning
- Offentlig inddragelse og demokratisk planlægning

Lokalplan 321

Lokalplanen skal sikre områdets grønne ressourcer og de rekreative og naturmæssige værdier.

Det er lokalplanens formål:

- at villaområdet bevares som et attraktivt boligområde,
- at ny bebyggelse tilpasses områdets karakter,
- at sikre bevaringsværdige bygninger og særlige bevaringsværdige træer og beplantning for at fastholde områdets særlige miljøkvaliteter,
- at sikre, at Søndersø og det tilhørende grønne område kun må anvendes til rekreativt område,
- at fastholde områdets grønne vejbilleder.

Lokalplanen betinger desuden, at området omkring Søndersø må ikke bebygges, og at områdets karakter som park- og naturområde skal bevares. Lokalplanen har ikke udpeget bevaringsværdige træer i parken omkring Søndersø.

Hovedparten af det offentlige grønne område ved Søndersø er omfattet af Naturbeskyttelseslovens § 3.

Tilstandsændringer af beskyttet natur kræver dispensation.

Grøn Strukturplan

Grøn Strukturplanen fra 2017 angiver mål og værdier for grøn udvikling i Gentofte og skal kobles til konkrete udviklings- og bevaringsplaner.

Seks centrale temaer:

1. Grøn kulturarv – bevaring af historiske parker og landskaber.
2. Natur og biodiversitet – skabelse af levesteder og beskyttelse af truede arter.
3. Klimatilpasning – grønne og blå strukturer skal styrkes og bidrage til sundhed.
4. Oplevelser og sundhed – grønne områder skal fremme leg og bevægelse.
5. Tilgængelighed – lige adgang til naturen for alle borgere.
6. Bæredygtighed – drift og forvaltning skal ske med udgangspunkt i FN's verdensmål.

Søndersø indgår som en del af den grønne struktur og forbindelser mellem kerneområder.

Biodiversitetsstrategi 2050

Strategien og de tilhørende handleplaner for 2025-2030 har en fælles vision om at øge naturkvaliteten og styrke biodiversiteten i Gentofte.

Der arbejdes efter fire principper:

1. Bevare og beskytte – fokus på eksisterende kerneområder og vilde arter.
2. Forbedre og forbinde – skabelse af trædesten og genopretning af naturtyper.
3. Tilpasse drift og planlægning – naturvenlig drift og bæredygtig materialehåndtering.
4. Formidle og inddrage – kampagner og information til borgere og haveejere.

Søndersø er udpeget som trædesten for biodiversitet, der forbinder Brobæk Mose, Gentofte Sø, Bernstorffparken og Hundesømosen (se figur 1).

Figur 1. Kort over naturområder i Gentofte Kommune, der er udpegede som prioriterede kerneområder og trædesten, hhv. grønne og gule cirkler. Søndersø er angivet som en trædesten og kan danne forbindelse mellem Brobæk Mose og Gentofte Sø, Bernstorffsparken og Hundesømosen.

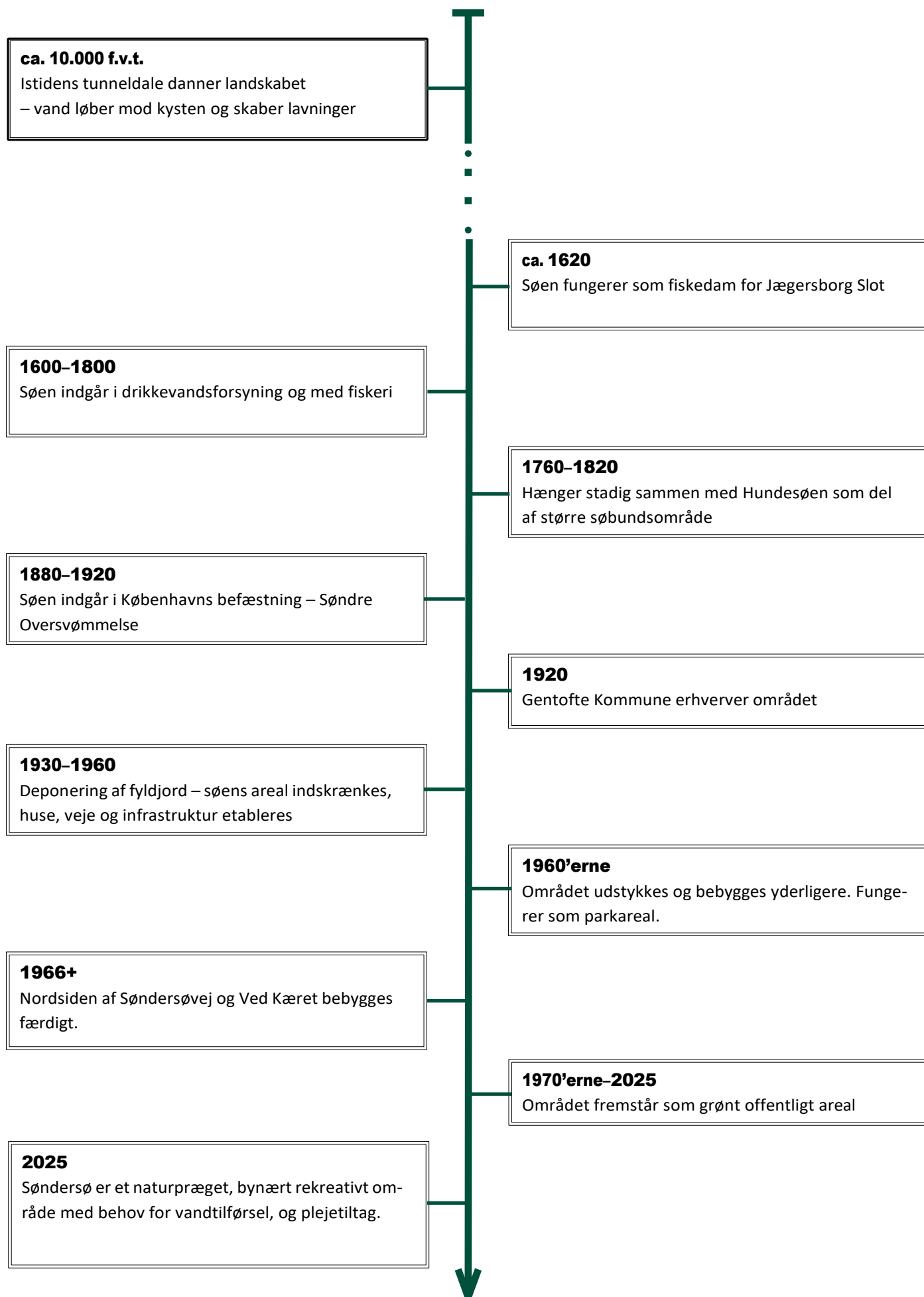
Søndersøs udviklingshistorie

Søndersø har historisk hængt sammen med Hundesømosen og har tidligere været større end Gentofte Sø (se figur 2). Omkring 1620 fungerede søen som fiskedam for Jægersborg Slot, der ligger på et næs omgivet af vand. Senere indgik området i Københavns nyere befæstning som oversvømmelsesområde.

I korte træk kan områdets udviklingshistorie opridses som vist i tidslinjen på modsatte side.

Figur 2. Kort over Søndersø og det omkringliggende område (Generalkvartermesterstaben 1808-1887)

Området matrikulære forhold og beskyttelser

Udviklings- og plejeplanen følger de matrikulære forhold rundt om søen. Det er indenfor dette område, at de rent fysiske tiltag sker. På en større skala udgør det en del af landskabet fra Gentofte Sø og via Hundesømosen i retning nord op til Ermelunden.

Søndersø indeholder områder, der er beskyttet af naturbeskyttelsesloven: søen er beskyttet jf. lovens § 3, stk. 1, mens det omkringliggende moseområde er beskyttet jf. lovens § 3, stk. 3 (se figur 4).

Den nye udviklings- og plejeplan vil kræve en ny dispensation fra naturbeskyttelsesloven, som skal dække den fremtidige almindelige pleje og eventuelle anlæggelser.

Figur 3. Oversigt over områder ved Søndersø, der er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven (lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 927 af 28. juni 2024 med senere ændringer).

Områdets værdier

Landskabelige og kulturelle værdier

Søndersø ligger som en grøn lomme i det tætbebyggede Gentofte og udgør et bynært naturområde med høj rekreativ og historisk værdi. Søen blev oprindeligt dannet som et dødshul efter sidste istid, og området har gennem århundreder haft skiftende funktioner – fra vandhul for landbrug og kvæg til en strategisk del af Københavns befæstning i slutningen af 1800-tallet, hvor søen indgik i den planlagte oversvømmelse ved Fæstningskanalen.

Landskabsmæssigt udgør området et større såkaldt tunneldalsystem, hvor vandet under istiderne her er løbet fra indlandet og mod kysten og skabt grundlaget for det landskab, som vi i dag kender. En gennemgående ådal løber i syd fra Søborghusrenden op gennem Gentofterenden og nordover til Gentofte sø og videre op til Søndersø, der fortætter til Hundesømosen. Ved Ermelunden tager systemet en drejning mod øst, og herfra munder det ud i Øresund ved Hvidøre.

I dag fremstår Søndersø som et åbent og tilgængeligt naturområde med søen som det centrale midtpunkt, omgivet af tagrør, skovmose, krat, græsflader og spredte lunde.

Området rummer både solitære træer og skovprægede partier med gamle stilke, ask og rød-el.

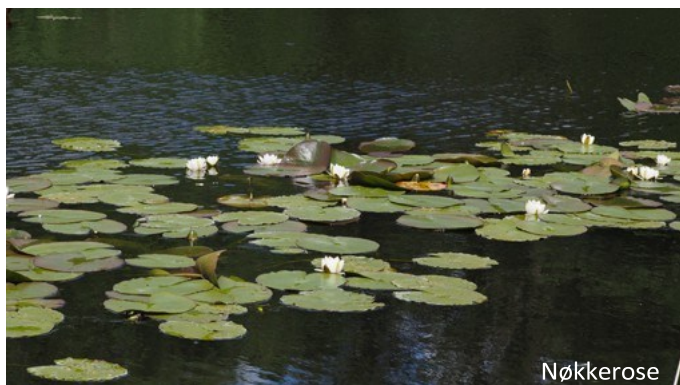
Rekreative værdier

Søndersø har som lokalt naturområde stor rekreativ betydning for nærområdet. Enkelt indrettet med få funktionelle faciliteter, enkelte bænke, skraldespande, græsstier og en reglementstavle. Bænkene er placeret med udsigt til søen og inviterer til korte ophold og refleksion.

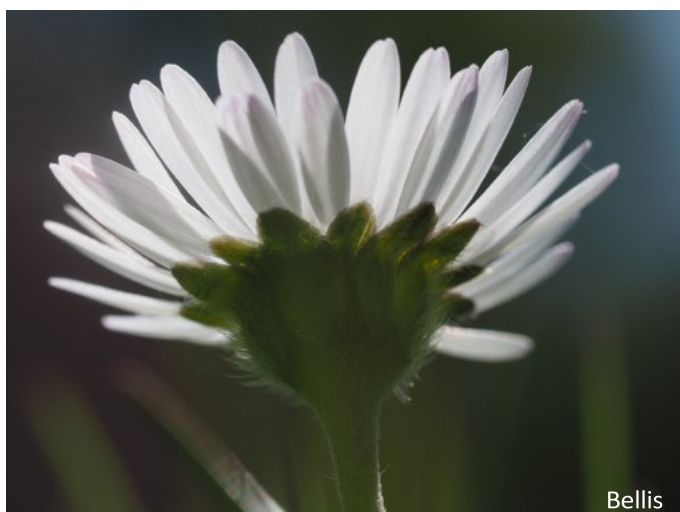
Stierne medvirker til at styre færdslen på en måde, der både beskytter naturen og fremmer oplevelsen rundt i området. En trampesti fører rundt om søen og giver let adgang fra flere sider. Stien giver mulighed for at komme tæt på områdets insektliv, som trives i de blomstrende urter og græsser. Den åbne karakter og lette adgang fra omkringliggende veje gør Søndersø til et oplagt mål for gåture, naturstudier og stille rekreation.

De rekreative værdier ligger i dets tilgængelighed og naturnærhed, hvor landskabet og biodiversiteten er i centrum. Søndersø tilbyder en stille kontrast til det urbane miljø og fungerer som et grønt sanseligt uderum med plads til både bevægelse og fordybelse.

Nøkkerose

Bellis

Kost-fuglemælk

Naturværdier

Søndersø udgør en væsentlig naturmæssig trædesten i Gentofte Kommunes biodiversitetsstrategi, hvor området forbinder større naturarealer som Gentofte Sø og Hundesømosen. Denne funktion er central i kommunens drifts- og udviklingsplaner og understøttes af registreringer af flora og fauna i både 2021 og 2025.

Søndersø er en vigtig ynglelokalitet for padder, og flere arter yngler i de lavvandede partier af søen. Den butsnudede frø lægger sine æg i det lave vand i rørskoven, hvor solen hurtigt opvarmer vandet. Arten foretrækker vandhuller uden for mange fisk og ænder, da disse spiser både æg og haletudser. Frøerne overvintrer gerne under døde træstammer og i kvasbunker, og de kan også finde vej til kældre.

Krat og ældre træer bidrager til biodiversiteten ved at tilbyde føde og skjul for insekter, fugle, og smådyr. Fuglelivet omfatter mejser, sangere, stor flagspætte og rødstjert, ja, selv en isfugl er set. En lang række vandfugle er knyttet til søen, bl.a. grønbenet rørhøne, blishøne og grågås. Døde træer huser bl.a. løbebiller, og i efteråret ses mange svampearter som skørhatte, slørhatte og andre vednedbrydende svampe.

Der formodes registreret fourageringsaktivitet af Brunflagermus, og gamle træer med sprækker og hulheder vurderes som potentielle yngle- og rastesteder for flere arter af flagermus. Samlet set udgør Søndersø et komplekst og artsrigt naturområde, hvor samspillet mellem vand, mose, vegetation og døde træer skaber gode betingelser for en bred vifte af arter.

Områdets udfordringer og interessentinddragelse

Skemaet er en sammenfatning af Park og Vejs betragtninger og af interessentinddragelsen. Den danner baggrund for udviklingsforslagene. Tiltagene er ikke prioriteret i rækkefølge. Realiseringen af emnerne kræver i flere tilfælde myndighedsgodkendelse og særskilt finansiering.

Emne	Udfordring	Foto
Landskabet og oplevelsen af området	Søndersø står uden en rumlig karakterbeplantning, der omkranser området. Visuelt flyder vejrummet og parken sammen.	
Formidling	Formidlingen af området er begrænset, og ordensreglementer trænger til udskiftning	
Rekreative muligheder	De rekreative understøttende faciliteter i form af bænke eller opholdszoner er begrænsede.	
Vandtilførsel og hydrologi	Søen savner tilførsel af mere vand, hvilket også er afgørende for at bevare mosekarakteren. Søen indeholder store mængder sediment (nedfaldne blade mv.)	
Mosens NBL §3 tilstand	Mosen i øst er under fortsat tilgroning. Det lave vandniveau betyder, at mosen er sprunget i en tæt skov. Området er skyggefuldt og tæt.	
Græsarealers naturindhold	Der savnes flere blomster, særligt de lave forårsblomster, hvilket også fremmer varmeelskende insekter	
Flagermus	Der savnes viden om levesteder for flagermus i fx træerne	
Rørskov og bredzonepleje	Dele af rørskoven er under tilgroning. Sydsiden af søens bred skal holdes fri for tilgroning, så leveforholdene for padder styrkes	
Kontakt til søen	Svært at komme i tæt kontakt med søens vand, mærke og opleve fx haletudser. Den visuelle kontakt til søen er flere steder udfordret af tilgroning i bredzonen.	
Færdsel	Der er ikke nogen fast stier i parken, hvilket forringer tilgængeligheden.	

Interessentinddragelse

Der er blevet gennemført en markvandring med naboer og interesseorganisationer og samtaler med børnehuse og plejehjem. Input gengives herunder i sammenfattende form, der kan være modstridende.

Græs og stier

- Delte holdninger til det høje græs – nogle ser det som en gevinst for naturen, andre som en begrænsning for adgang og brug.
- Ønske om flere stier fra vejarealer ned til den gennemgående sti.
- Søndersøhave Plejehjem fremhævede, at adgangsforholdene er vanskelige – selv de nuværende slåede stier er ikke tilstrækkelige.
- Forslaget om grussti blev positivt modtaget, især med henblik på bedre tilgængelighed.

Udsigter og beplantning

- Ønske om bedre udsigt til søen, som flere steder er blevet begrænset af krat og trævækst.
- Forslag om beskæring af pil og plantning af lunde langs vejen.
- Der blev udtrykt ønske om flere frugttræer, duftende blomster, vandplanter og et større slået opholdsområde.
- Ønske om pleje af skovområdet til en mere lysåben og varieret struktur, der skygger mindre.

Ophold

- Institutionerne vil gerne have et trædæk som sikker adgang til vandet.
- Ønske om flere bænke og mulighed for at nyde udsigten i rolige omgivelser.
- Der ønskes bænkesæt til ophold og madpauser.
- Der ønskes et større græsareal til ophold, men der ønskes ikke legeplads, da naturen i sig selv skal være i fokus.

Mål for udvikling og pleje

Plejeplanens overordnede målsætninger tager udgangspunkt i områdets landskabelige, rekreative og naturmæssige værdier samt i de identificerede udfordringer. Målene er formuleret i overensstemmelse med Gentofte Kommunes politikker og strategier og er opdelt i tre hovedkategorier:

Landskab	• Sikre diversiteten i de rumlige oplevelser med åbne vandflader, indkig til søen, mose, skovmose, lunde og arealer til ophold. • Området skal have en stærkere rumlig oplevelse gennem små gruppebeplantninger langs vejene i områdets sydlige og nordvestlige del. • Sikre nuværende og fremtidige karakteristiske og smukke træer. • Øge vandindholdet i søen og mosen.
Rekreation	• Styrke ankomstforholdene, bl.a. skilte, informationstavler mv. • Formidle områdets historie, landskab og natur. • Sikre mulighed for at komme tæt på søen. • Forbedre stiforholdene, bedre tilgængelighed. • Forbedre opholdsmulighederne i parken.
Natur	• Styrke områdets funktionalitet som trædesten mellem Gentofte Sø og Hundesømosen. • Øge mængden af blomstrende urter i græsset og mosen til gavn for insekter og fugle, og til større oplevelser. • Bevare gamle og døende træer og plante nye træer. • Forbedre levevilkårene for frøer og salamandre. • Bevare og styrke levesteder for flagermus i træer. • Udpege nuværende og fremtidige karakteristiske og smukke træer. • Udtynding i skovmose.

Et forslag til en ny udformning af parken gennem ændringer i plejen, indplantninger og mindre anlægsarbejder kan findes i figur 4.

Figur 4. Illustration med forslag til ændringer i plejen; fra brugsplæne til naturgræs, fra skov tilbage til mose, og nye mulige tiltag såsom nye trægrupper, kvashegn, grussti, kampesten til padder, bord-bænke-sæt, samt velkomstarealer med formidling.

Pleje af Søndersø

Tidligere driftspleje og vedligeholdelse

Tidligere har driften udført plejen gennem en forholdsvis passiv tilgang. Græsset omkring søen blev slået intensivt frem til 2023. Den nuværende drift er illustreret i figur 5.

Indenfor de sidste par år er store græsarealer overgået til naturgræs med slåede stier (se billede). Stiernes forløb er endnu ikke blevet fastlagt; derfor fremgår de ikke af driftskortet.

Figur 5. Kort over den nuværende drift af Søndersø. Den orange ring angiver placeringen af søens overløbsrist.

Den fremtidige driftspleje og vedligeholdelse

I fremtiden vil driftens pleje af området skulle tilpasse sig de tiltag, som beskrives i denne udviklingsplan. Flere af disse tiltag vil kræve en vis proces efter planens godkendelse, mens andre tiltag vil kunne gennemføres inden for en relativt kort tidsramme. Figur 6 skitserer den fremtidige drift med nogle af disse umiddelbare tiltag, herunder skovmosens overgang fra naturskov (NS) til skov (SK) og slåning af stier og opholdsarealer (GF).

På de kommende sider følger korte beskrivelser af de enkelte plejelementer og udviklingstiltag, som kobles til Gentofte Kommunes kvalitetsbeskrivelser. Hvor det er relevant, vil beplantningstypernes driftskode fremgå.

Figur 6. Kort over den fremtidige drift af Sønderød. Den orange ring angiver placeringen af søens overløbsrist.

Søndersø udviklings- og driftsindsatser

Søen (SØ)

Søens vandspejl er helt overvejende betinget af grundvandshøjden over året. Der er en årsvariation på ca. 1 meter.

Dette påvirker især de lavvandede dele af søen med fx udtørring. Søen savner tilførsel af mere vand, hvilket er afgørende for at bevare mosekarakteren. I forbindelse med realiseringen af Spildevandsplanen kan det blive relevant med et nyt lavvandet område på det vestlige græsareal til opsamling af regnvand bl.a. ved kraftig nedbør (det nuværende naturgræs-område (NG2), se figur 6). Det vil øge vandtilførselse til søen. Tiltaget kan styrke både biodiversitet, vandkvalitet og den landskabelige oplevelse af området. Hvis der kommer for meget vand i søen, reguleres dette via afløb til kloaksystemet.

Der ses en tendens til tilgroning med nøkkeroser på overfladen og tagrør langs den sydlige bred. Søens bund består af udbredt løst sediment med højt næringsindhold, hvilket medfører mangel på undervandsvegetation. Det resulterer i lavt iltindhold og en fiskebestand domineret af karpefisk. I de lavvandede zoner er der dog udbredt undervandsvegetation. Der findes gedde, regnløje, rudskalle, skalle og suder i søen i varierende omfang, samt yngel af padde og formentlig også stor vandsalamander.

Der føres ikke overløb til søen, hvilket er meget positivt.

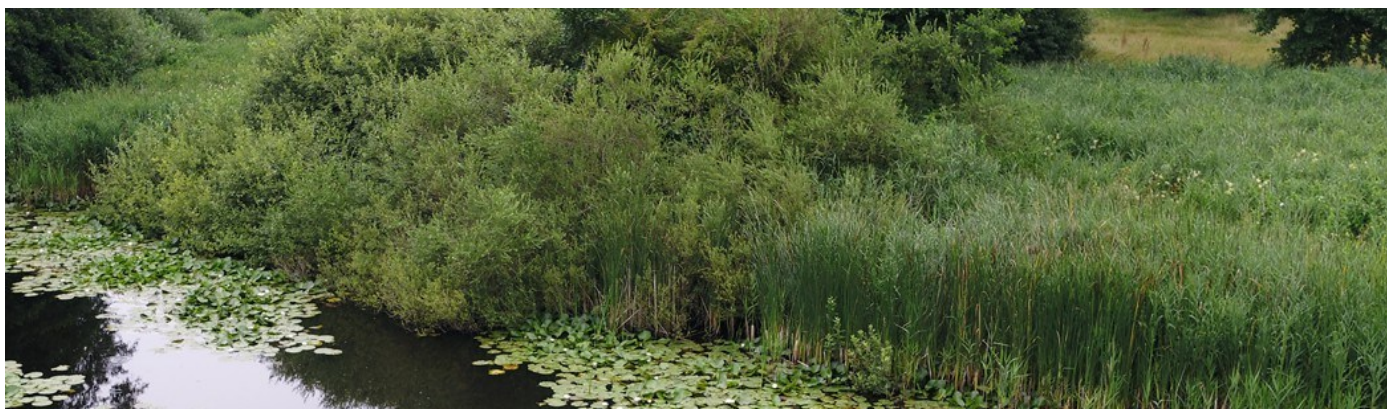
Målsætning
• Styrke livsbetingelserne for en varieret og levedygtig fiskebestand. • Holde vandfladen åben for lystilgang til bunden, så en mere divers undervandsvegetation kan udvikles. • Lysstille vandzonen til et flersidigt plantedække af urter, hvor padde og krybdyr kan finde varme og skjul.
Almindelig pleje
• Søens tilstand overvåges, herunder vandmængden, med henblik på bedre regulering af vand til og fra søen. • Udløbet, renden og kuppelristen friholdes, så overløb kan strømme nordpå i rør til Hundesømosen. • Overløbsrenden i øst undersøges nærmere (tv-inspektion af røret).
Udviklingsmuligheder
• Nøkkeroser og dominerende vandplanter fjernes ved grødeskæring. • Sedimentoprensning af søen, for at forbedre vandkvaliteten og øge vanddybden i Sønder sø. • Separatkloakering kan medføre øget vandmængde til området og en potentiel ny for-sø til regnvand. En ny for-sø vil fungere som opmagasinering af vand og vandfilter. Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Bredzonen – hvor land bliver til vand (SØ & RS)

Bredzonen i den sydlige del af søen er præget af næringsrige forhold med tætte bestande af tagrør og almindelig mjøddurt. Tættest på søen findes en smal, men mere artsrig zone med lav sumpvegetation. Her er registreret en række fugtighedskrævende arter, herunder rørgræs, pengebladet fredløs, vandpileurt, høj sødgræs, forglemmigej, håret star, tykbladet ærenpris, vandmynte, lancet-ærenpris, tiggerranunkel og vandnymfe. Denne overgangszon mellem land og vand rummer stor økologisk værdi og fungerer som levested for både planter, insekter, padder og fugle.

Søens nordlige bred består af en stejlere brink med spredt bevoksning af elle- og piletræer og lavere buske, som skaber en vag korridor mellem søen og matriklerne ned til parken.

Målsætning
• Udvikle en bred og varieret bredzone med plads til forskellige plantearter. • Understøtte levesteder for insekter, padder og fugle – både til føde, skjul og overvintring. • Fremme en artsrig og struktureret zone til både biodiversitet og oplevelsesværdi.
Almindelig pleje
• Tagrør og græsser høstes i en treårig rotation, hvor ca. 1/3 fjernes hvert år. Høsttidspunkt udføres typisk i januar/februar. • Sydsiden holdes lysåben og fri for skygge for at sikre varme og lys til fx insekter og padder. • Buskbeplantningen på nordsiden holdes nede for at sikre udsynet og kontakten til søen. • Pileopvæksten langs søens sydlige bred udtrættes gennem gentagen ringning i brysthøjde og nedskæring for på lang sigt at eliminere krattet. • Kratpleje, hvor afklip placeres i kvashegn eller bunker, som skjul for krybdyr, pindsvin og nedbrydere.
Udviklingsmuligheder
• Udjævning af udvalgte bredzoner til mere lavvandede områder for at fremme sumpvegetation og paddehabitat. • Bevarelse af enkeltstående træer, især el, som bidrager til bredsikring og øget biodiversitet. • Etablering af soleksponerede store sten i vandkanten som solpladser og levesteder for butsnudet frø, krybdyr og insekter, der har behov for opvarmning fra solen. Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Naturgræs - plads til biodiversitet, liv og leg (NG2)

Parkens åbne arealer består primært af større områder med naturgræs. Naturgræsset fremstår som en varieret blanding af lavt og højt græs, med spredte lunde og enkeltstående træer. Det skaber levesteder for mange arter – fra de tidlige forårsblomstrende urter til de mere kraftige arter senere på sæsonen. Blandt de registrerede planter findes hvidkløver, fladstjerne, bellis, røllike, spidskapslet star, blød storkenæb, tveskægget ærenpris, humlesneglbælg, lav ranunkel og kamgræs. Der er observeret flere insekter, som bruger området til fødesøgning, ophold og mulig overvintring. Området holdes lysåbent og afklip fjernes fra arealet.

Afbrænding er en traditionel naturplejemetode, der anvendes i det tidlige forår - typisk fra midt til slut april mellem klokken ca. 11-15.30 under vindstille og skyfrit vejr. Formålet er at fjerne den gamle græsmåtte, så sollys og varme kan nå jordoverfladen fra sæsonens begyndelse. Ilden skaber variation i vegetationen og giver plads til lyskærvende urter og var-meelskende smådyr. Afbrænding kræver forudgående tilladelse efter naturbeskyttelseslovens § 3. Der skal altid indhentes accept fra den lokale brandmyndighed for at undgå utilsigtet slukning af planlagt brand. Afbrænding skal udføres med stor forsigtighed og under kontrollerede forhold.

Målsætning
• At udvikle en mere varieret og artsrig naturgræsflade. • At tiltrække og understøtte insekter som sommerfugle og svirreflugter samt fugle, der søger nektar og føde – til glæde for biodiversiteten – og til fine naturoplevelser.
Almindelig pleje
• Slåning af hele fladen 1-2 gange om året med opsamling af afklip. • Selektiv slåning af aggressive og eventuelt invasive arter.
Udviklingsmuligheder
• Øget variation i græshøjder og fremme af lyskrævende, lavtvoksende urter gennem afbrænding/svidning af dele af græsset i det tidlige forår. En medvindsbrand ned mod søen kan skabe brandpletter, som gavner urter, insekter og svampe tilknyttet denne biotop. • Blotlægning af jord på mindre, udvalgte områder til jordelskende insekter og lave planter. • På længere sigt kan det lavtliggende engprægede areal mod Søndersøvej overvejes omdannet til en mindre, lavbundet sø med overløb til Søndersø. Dette kan eventuelt kobles til fremtidig separatkloakering.
Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Græsflader - klippede stier og opholdszoner (GF)

Parkens rekreative værdier sikres ved at etablere slåede stier i naturgræsarealerne rundt om søen med flere indgangsmuligheder langs området. Langs søens nordlige bred og rundt om skovmosen i øst er stien præget af skygge fra omkringliggende beplantning og fremstår som et lille lukket rum, der åbner sig op på begge sider af skovmosen. De skyggefulde buske-, urte- og græssider skaber frodighed, hvor blomster og frugtstande kan opleves, og smådyr og fugle finder skjul, føde og overvintringsmuligheder. Stien syd om søen fører besøgende gennem mere lysåbne områder, hvor det er muligt at komme tæt på livet i naturgræsarealerne.

Der etableres desuden flere slåede opholdszoner rundt i området; to primære zoner i hhv. nordvest og sydøst og mindre zoner i parkens sydlige del. Zonerne skal gøre parken mere attraktivt for besøgende, bl.a. gennem bedre kontakt til søen og øget kontakt med den bynære natur.

Målsætning
• At etablere et tydeligt system af slåede stier rundt om søen, der sikrer gode adgangsmuligheder og samtidig giver en oplevelse af nærhed til parkens naturelementer, bl.a. skovmosen. • At etablere slåede opholdszoner, hvor besøgende kan sætte sig og nyde området.
Almindelig pleje
• Slåning af stier og opholdszoner ca. hver anden eller tredje uge samt generel vedligehold, så området fremstår indbydende og tilgængeligt. • Arealerne langs stien op til skovkanten og naboernes skel slås efter behov for at begrænse grove urter. Dog min. 3 gange pr. vækstsæson. Slås med opsamling eller multicutter. • Bekæmpelse af spredningsarter som rosa multiflora, rød hestehov, brombær og Henrys gedebled.
Udviklingsmuligheder
• Opsætning af bord-bænke-sæt, flere bænke og eventuelt flere skraldespande, som skal gøre parken mere attraktiv som opholdssted

Krattene – dyrenes spisekammer og fristed (KR)

Krattene består primært af elletræer med indslag af tjørn, hyld, ahorn, enkelte ege og hasselbuske. Krattet ved Søndersøvej indeholder desuden flere veludviklede mirabeller. Langs kanterne vokser forskellige urter. Kratområderne giver føde og skjul til fx småfugle, spætter og egerne. Udgåede træer indgår som en naturlig del af strukturen og bidrager til biodiversiteten hvor det er forsvarligt.

I forlængelse af krattet ved Søndersøvej findes et mindre buskads af rynket rose (hybenroser (HB)); rynket rose er udpeget som invasiv art og bidrager kun i begrænset omfang til biodiversiteten.

Målsætning
• At lade naturlig opvækst udvikle et varieret og flersidigt krat. • Udgåede træer og åbne partier udgør værdifulde, lyspåvirkede levesteder for blomstrende urter. • At fremme enkelte træer som fritstående individer, der på sigt kan opnå høj alder
Almindelig pleje
• Træer og buske holdes sikkerhedsmæssigt forsvarlige. • Pilekrattet ved søkanten mod nordvest reduceres med 1-2 m i omfang og holdes fremadrettet tilbage. • Ahorn begrænses, så den ikke breder sig uhensigtsmæssigt. • Ved opholdssteder foretages opstamning og beskæring efter behov. • Afklip placeres i kvashegn eller i nærliggende krat og skov, hvor det kan nedbrydes naturligt og fungere som overvintringssted for dyrelivet.
Udviklingsmuligheder
• Indplantning af træer og buske i yderkanten af krattet – gerne frugtbærende arter som blomme, hyld, hassel eller pære, der kan bidrage med føde til både dyreliv og besøgende • Roserne fjernes. Arealet overgår enten til græsflade/naturgræs eller krat med hjemmehørende fritvoksende buske, fx aronia.

Lunde og fritvoksende træer - naturlige rumdelere (L)

Lundene består af grupper af træer og enkelte buske med højt græs under kronerne. Området fremstår som afgrænsede grønne rum, der bidrager til variation og karakter i landskabet omkring Søndersø.

Målsætning
• At træerne skal danne et mere afgrænset naturareal med egen identitet. • At styrke naturindholdet og skabe en rummelig oplevelse af Søndersø som et unikt område med vandet som det centrale midtpunkt. • At bevare åbenhed i lundene, så der skabes kig til søen og perspektiv i naturoplevelsen.
Almindelig pleje
• Træerne stammes op for at sikre kig under kronerne. • Græsset under større træer slås hvert andet år i rotation, så der altid er lunde med to års vækst. • Under nyplantede træer slås græsset årligt. • Beskæring og pleje af åbninger, hvor det er nødvendigt. • Afklip placeres i nærliggende krat og skov til naturligt henfald og som overvintringssted for dyrelivet. • Bekæmpelse af invasive urter (bl.a. kæmpe-bjørneklo og japansk pileurt) og træer (bl.a. ahorn).
Udviklingsmuligheder
• Udvidelse og forlængelse af eksisterende lunde. • Plantning af nye lunde til styrkelse af den rumlige oplevelse. • Opsætning af fuglekasser – fx til tårnfalk – for at understøtte fuglelivet.

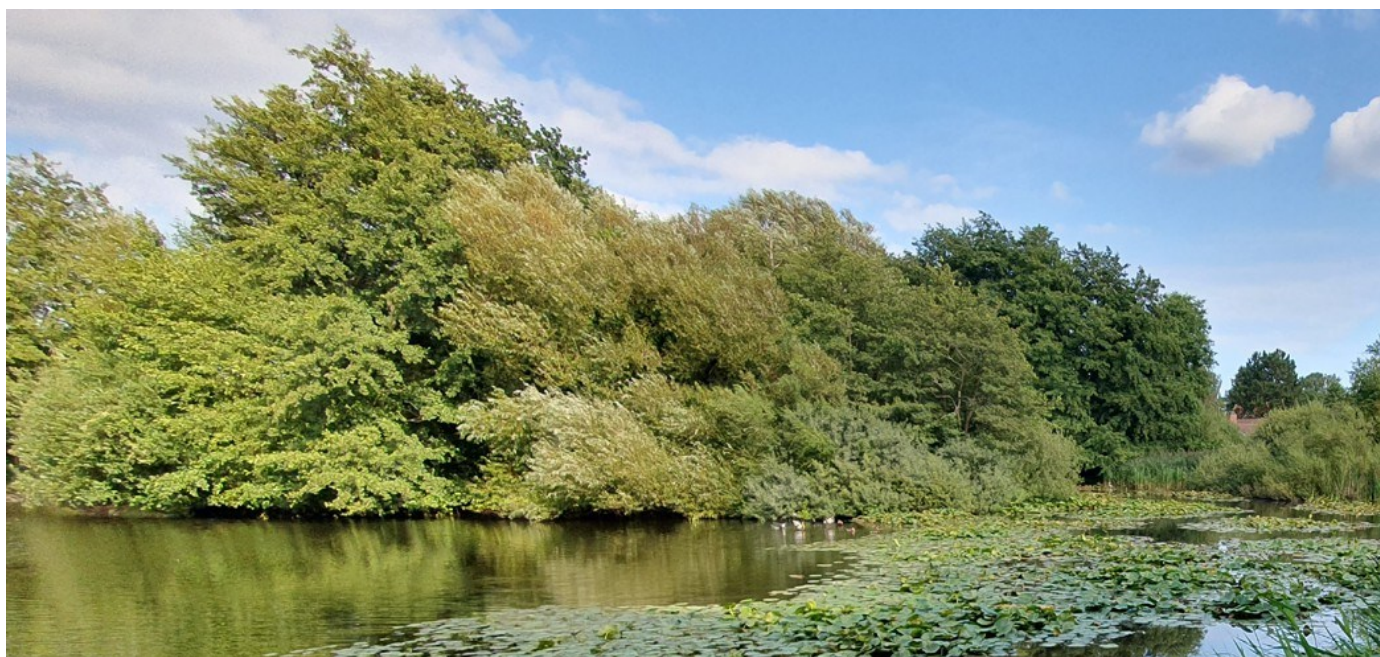

Skoven – øen (NS)

Øen fremstår som en naturligt selvgroet skov med flere lag – en fleretageret struktur – og en kraftig underskov af buske og grove urter. Den fungerer som levested for småfugle, padder og insekter. Skoven er under kraftig tilgroning og har i høj grad udviklet sig væk fra sin oprindelige tilstand som mose.

Målsætning
• At lade område være urørt.
Almindelig pleje
• Bekæmpelse af invasive arter som kæmpe-bjørneklo, rydning af problemarter når det er fysisk muligt.
Udviklingsmuligheder

Skovmosen (SK)

Området består af både tørbundsvegetation og en mere temporært oversvømmet skovmose. Begge dele er præget af en uodynamisk vandstand med manglende vandtilførsel. Skovmosen er tilgroet og mangler lys og varme, hvilket hæmmer udviklingen af et varieret urtelag. Området fungerer som levested for småfugle og padder.

Målsætning
• At genskabe skovmosens karakter som lysåben og fugtig mose. • At fremme en rig urteopvækst med spredte buske og enkelte træer. • At øge vandstanden i mosen, fx ved at hæve kuppelristen ved afløbet.
Almindelig pleje
• Udvalg enkelte træer som fremtidige bestandstræer; øvrige træer nedbringes gradvist gennem ringning, brænding og andre former for veteranisering, hvor det er personsikkert. Udpeges på stedet. • Bekæmpelse og fjernelse af invasive arter som kæmpe-bjørneklo, krybende kornel, rosa multiflora og andre typiske haveplanter . • Aggressive urter og vedopvækst håndteres med forskellige metoder, da deres vækst forventes at øges ved større lystilgang efter træfældning og ringning. • Rød hestehov slås efter bladudfoldelse og senest inden blomstring. • Brombær og armensk brombær slås i forsommer og eftersommer. Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.
Udviklingsmuligheder
• Fældning og fjernelse af større træer, samt optrækning af unge træer (op til 2 år), især ahorn. Udpeges på stedet. • Langs stier fældes træer af hensyn til sikkerhed. Stammer og kvas kan anvendes til etablering af kvashegn. Udpeges på stedet. Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Yderligere tiltag - øget tilgængelig og bedre formidling

En række yderligere tiltag vil kunne forbedre oplevelsen af parken yderligere.

Et af de væsentligste tiltag vil være at anlægge en grussti, som skal gå fra parkens nordvestlige ende til den sydøstlige ende syd om søen. Dette vil øge områdets tilgængelighed, så flere kan få glæde af dets rekreative værdier. Stiens endelige forløb vil blive fastlagt i forbindelse med anlæggelse.

Derudover vil etablering af kvashegn ved flere af opholdszonerne i området kunne bidrage yderligere til parkens rumlige karakter samtidig med, at de vil skabe levesteder for insekter og andre smådyr. Nye parkstandere vil desuden kunne formidle information om området og bidrage til en bedre oplevelse for parkens besøgende.

Ved realisering af tiltagene er det vigtigt at tage højde for, at de skal understøtte naturen – ikke nedbryde eller skæmme den.

Målsætning
• At inspirere besøgende til at bruge området med respekt for naturen - uanset om formålet er fuglekiggeri, nærkontakt med blomster og insekter, eller en rolig gåtur rundt om søen. • At øge tilgængeligheden af parken, så flere mennesker kan få glæde af de oplevelsesmæssige og rekreative muligheder, som parken tilbyder.
Almindelig pleje
• Efter anlæggelse af grusstien vil ukrudt blive bekæmpet 2-4 gange årligt i sæsonen, og løv vil blive opsamlet 2 gange i november/december og 1 gang i marts/april. • Kvashegn vil løbende blive opbygget af og suppleret med afklip fra arbejder i parken.
Udviklingsmuligheder
• Anlæg af grussti, ført gennem græsset. • Opsætning af terrænudstyr med praktisk og formidlende funktion: informationsstandere, hundeposestationer og strategisk placerede redningskranse. • Opsætning af kvashegn som afgrænsning af opholdszoner – både for at skabe tryghed og understøtte biodiversitet ved at give skjul til smådyr og insekter. Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.

Paddehullet

I den sydøstlige del af engarealet blev der for ca. 20 år siden udgravet et mindre paddehul (markeret i figur 6 på s. 17). I dag fremstår området som en svagt synlig sænkning i terrænet, præget af udtørring, tilgroning med græsser og begyndende trævækst. Den naturlige funktion som ynglested for padder er dermed stærkt reduceret.

Målsætning
• Sikre en stabil vandstand, så paddehullet ikke tørrer ud i sommerperioden. • Genskabe funktion som ynglested for padder og levested for fugtighedskrævende arter.
Almindelig pleje
• Ingen reetablering før der er klarhed om et vandregime, der kan sikre tilstrækkelig vandstand størstedelen af året. • Slåning af aggressive urter og optrækning af træopvækst for at modvirke tilgroning og skygge. Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.
Udviklingsmuligheder
• Ifølge Danmarks Højdemodel (DHM/Terræn) ligger bundkoten på 12,8 m (DVR90). For at sikre en sommerlig vanddybde på 1 meter, skal bunden graves 1,6 meter dybere. • Et 1:5-anlæg vil kræve et større areal, som kan påvirke den nærliggende private grund – derfor vurderes en fuld reetablering som usandsynlig, men mindre indgreb kan stadig forbedre forholdene. • Forbedret sammenhæng med søen ønskes, så der sker naturlig udveksling af vand og planter. • Etablering af soleksponerede stendynger mod syd og vest i vandkanten kan skabe varme levesteder for padder, krybdyr og insekter. Bemærk: Tiltagene kan kræve dispensation fra § 3-beskyttelsen.

